

NARODOWY INSTYTUT
POLSKIEGO DZIEDZICTWA
KULTUROWEGO ZA GRANICĄ

POLONIKA

SZKOŁA PODSTAWOWA

przedmiot
historia

Scenariusz z wykorzystaniem
nowych mediów i metod
aktywizujących (45 min)

Marian Rejewski – człowiek, który zmienił losy wojny

OPRACOWAŁA

Małgorzata Bazan

Cele lekcji:

Uczeń/uczennica:

- poznaje historię kodu Enigma,
- poznaje historię życia Mariana Rejewskiego i rozumie jego wpływ na losy II wojny światowej,
- poznaje teksty kultury związane z Marianem Rejewskim,
- kształci uważne słuchanie,
- korzysta ze stron internetowych pokazujących zasady działania Enigmy.

Metody:

- analiza tekstów kultury,
- audycja radiowa,
- mini wykład,
- praca w grupie – gra dydaktyczna.

Środki dydaktyczne:

- komputer z dostępem do Internetu,
- telefony komórkowe z dostępem do Internetu – praca w grupach.

Powiązanie z podstawą programową:

Historia:

XXX. Społeczeństwo i gospodarka II Rzeczypospolitej. Uczeń:

- 4) podaje najważniejsze osiągnięcia kulturalne i naukowe Polski w okresie międzywojennym.

Przebieg lekcji:

1. Nauczyciel/nauczycielka zapisuje na tablicy temat, używając jakiegoś prostego szyfru (przykład – załącznik nr 1.) i prosi o jego odczytanie.
2. Następnie pokazuje zdjęcie pomnika Rejewskiego w Poznaniu (załącznik nr 2) i pyta, czy może kształt, budowa pomnika wskazywać, kim był Marian Rejewski. Prosi dzieci o swobodną interpretację tekstu kultury. Po kilku wypowiedziach pokazuje tablicę upamiętniającą słynnego Polaka w ambasadzie polskiej w Londynie oraz tablicę w Bletchley Park (załącznik nr 3). Razem z uczniami i uczennicami odczytuje treść tablic upamiętniających.
3. Nauczyciel/nauczycielka odtwarza dowolny, wybrany przez siebie fragment audycji radiowej pt. *Enigma* (link w proponowanej bibliografii). Proponujemy kilkuminutowy fragment dotyczący działania samej Enigmy. Potem nauczyciel/nauczycielka opowiada historię życia Mariana Rejewskiego i prosi o stworzenie notatek.

4. Praca w grupach. Nauczyciel/nauczycielka dzieli klasę na 6 grup. Grupy tworzą trzy pary. Każda grupa pisze na kartce dwa krótkie zdania o Marianie Rejewskim lub kodzie Enigmy. Uczniowie i uczennice kodują swoje zdania, korzystając ze strony ❶. Zakodowaną wiadomość podają drugiej grupie, która rozkodowuje ją, korzystając ze strony ❷. Grupy wymieniają się zdaniami, które kodują i rozkodowują.

UWAGA: Zabawa się uda, jeżeli dzieci nie będą zmieniać ustawień retorów. Powinny być one w pozycji A, jak w podanych linkach.

❶ <http://enigma.louisedade.co.uk/enigma.html>

❷ <http://enigmaaward.eu/pl/enigma-machine-simulator/>

Proponowana bibliografia:

STRONY INTERNETOWE:

1. Narodowy Instytut Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą POLONIKA
<http://polonika.pl/programy/programy-strategiczne/popularyzacja/edukacja/pomoc-dydaktyczna>
2. Marian Rejewski – pogromca Enigmy
<http://r2001242.hostingrd.pl/wp/> [dostęp dn. 02.03.2019]
3. Marian Rejewski – biografia
http://www.sww.w.szu.pl/index.php?id=biografia_marian_rejewski [dostęp dn. 02.03.2019]
4. Maszyna szyfrująca Enigma trafi do Muzeum Historii Polski
<https://dzieje.pl/aktualnosci/maszyna-szyfrujaca-enigma-trafi-do-muzeum-historii-polski> [dostęp dn. 02.03.2019]
5. Wielka Brytania: otwarto wystawę poświęconą polskim i brytyjskim kryptologom
<https://dzieje.pl/wystawy/wielka-brytania-otwarto-wystawe-poswiecona-polskim-i-brytyjskim-kryptologom> [dostęp dn. 02.03.2019]
6. Marian Rejewski był postacią tragiczną
<https://dzieje.pl/wideo/m-jasinski-marian-rejewski-byl-postacia-tragiczna> [dostęp dn. 02.03.2019]
7. Marian Rejewski odznaczony został pośmiertnie Medalem Knowltona
<https://dzieje.pl/aktualnosci/marian-rejewski-odznaczony-zostal-posmiertnie-medalem-knowltona> [dostęp dn. 02.03.2019]

KSIĄŻKI I CZASOPISMA

8. Marek Grajek, rozm. przepr. Bogusław Kubisz, oprac. Joanna Bartoń, Tajemnice szyfrów Cz. 2, Wojna kryptologów. „Mówią Wieki” – 2015, nr 1, s. 36-39.
9. Lelwicz Jerzy, *Marian Rejewski (1905-1980) – pogromca Enigmy*. „Matematyka” 2011, nr 10, s. 3-11.
10. McKay Sinclair, *Tajemnice Bletchley Park: kulisy łamania szyfrów Enigmy*, Warszawa 2013.

EDYCJE RADIOWE:

11. Enigma
<https://www.polskieradio.pl/68/2461/Audio/288629,Enigma> [dostęp dn. 02.03.2019]
12. Marian Rejewski - pogromca Enigmy
<https://www.polskieradio.pl/39/156/Artykul/1488658,Marian-Rejewski-pogromca-Enigmy> [dostęp dn. 02.03.2019]

Załącznik nr 1

Przykład prostego szyfru

MARIAN REJEWSKI
– CZŁOWIEK, KTÓRY
ZMIENIŁ LOSY
WOJNY

M1R91N R5JEWSK9
– CZŁ6W95K, KT7R0
ZM95N9Ł L6S0
W6JN0

Załącznik nr 2

Pomnik kryptologów przy Zamku Cesarskim w Poznaniu

projektanci: Grażyna Bielska–Kozakiewicz i Mariusz Kozakiewicz

data odsłonięcia: 2007 r.

Pomnik upamiętnia trzech polskich kryptologów: Mariana Rejewskiego, Jerzego Różyckiego i Henryka Zygalskiego, którzy byli związani z Uniwersytetem w Poznaniu. Kryptolodzy przyczynili się do rozszyfrowania kodów Enigmy – maszyny niemieckiej szyfrującej wiadomości. Przed II wojną światową, pomieszczenia Zamku Carskiego były wykorzystywane na potrzeby Uniwersytetu, co uzasadnia wybór usytuowania monumentu.

Zdjęcie ze strony: https://pl.wikipedia.org/wiki/Pomnik_kryptolog%C3%B3w_w_Poznaniu [dostęp dn. 02.03.2019]

Załącznik nr 3

Tablica upamiętniająca złamanie kodu Enigmy przez Mariana Rejewskiego, Henryka Zygałskiego i Jerzego Różyckiego

miejsce: Bletchley Park oraz Ambasada RP w Londynie

data odsłonięcia: 2002 r.

Tablice odsłonięte w 2002 r. Po prawej stronie napis po polsku: *Tablica ta upamiętnia pracę Mariana Rejewskiego, Jerzego Różyckiego i Henryka Zygałskiego – matematyków polskiego wywiadu, którzy pierwsi złamali kod Enigmy. Ich praca ogromnie pomogła kryptologom w Bletchley Park i przyczyniła się do zwycięstwa aliantów w II wojnie światowej. Analogiczna tablica znajduje się na Placu Marszałka Józefa Piłsudskiego w Warszawie.*

Zdjęcia ze strony: <http://r2001242.hostingrd.pl/wp/rejeviana/pomniki-tablice/> [dostęp dn. 02.03.2019]

